

01.පර්යේෂණ යෝජනාවලිය

01.01 හැඳින්වීම

සිනමාව නූතන ලෝකයේ ප්‍රබලතම කලා මාධ්‍යයක් ලෙස හැඳින්විය හැකිය. සිනමාව තාක්ෂණය හා කලාව එක්වැන් නිර්මාණය වූ මාධ්‍යයකි. කලා කෘතියකින් සිදු කෙරෙන මායාමය යථාර්ථය සිනමාව මගින් සාර්ථකව ඇති කරනු ලබයි. රූපිකානු ජාතික සිනමාකරුවකු වූ අයිසන්ස්ටයින්ගේ මතයට අනුව රූපය (shot) යථාර්තයේ අංශු මාත්‍රයකි. සිනමා කෘතියක් රූප රාශියක් එකට එක්වීමෙන් නිර්මාණය වන බැවින් එය යථාර්ථයට වඩාත් සමීප වේ.

අනෙකුත් කලා මාධ්‍යයන් සමඟ සංසන්දනය කළ විට සිනමාවේ සුවිශේෂත්වය වන්නේ එය සංග්ලේෂි කලා මාධ්‍යයක් වීමයි. එනම් බොහෝ කලා මාධ්‍යයන්ගේ ඇසුර ලබන කලාවකි. ඒ අතර ඡායාරූප ශිල්පය, නර්තනය, සංගීතය, සාහිත්‍යය වැනි කලාවන්ගේ ආභාසය ලබමින් සිනමාව බිහිවී ඇත. නමුත් එම කලා මාධ්‍ය අතර අනන්‍ය ලක්ෂණ ගොඩනඟා ගනිමින් සිනමා කලාව වර්ධනය වී ඇත.

මිනිසාගේ සංජානනය තිවු කිරීමෙහිලා සිනමාව අතිශයින් ප්‍රබලවේ. පිටපත, කතා තේමාව, රංග වින්‍යාසය, සංගීතය, ශබ්ද, කැමරාකරණය, සංස්කරණය ආදී විවිධ සංඝටක සිනමාවේ සෞන්දර්ය උද්දීපනය කිරීමට දායකත්වය සපයනු ලබයි.

සිනමාවේ මූලික ප්‍රකාශන මාධ්‍ය වන්නේ සිනමා කෘතියක භාවිතාවන සෑප රූපරාමුවක්ම යම් කිසි අර්ථයක් ගෙනහැර දක්වයි. රූප රාමු සංවරනය සම්බන්ධ විවිධ මත ඉදිරිපත් වී ඇත. බොහෝ විට එම මත ඔස්සේ සාකච්ඡා කරනු ලබන්නේ රූප රාමුවෙහි දෘශ්‍ය සාධක පිළිබඳව පමණි.

රූපය මෙන්ම ශබ්දයද විත්‍රපටයෙහි ආබාසන ප්‍රකාශයට පත් කිරීම සඳහා මහෝපකාරී වේ. විත්‍රපටයක පස්වන පරිමාණය ලෙස හැඳින්වෙන ශබ්දය සිනමාවේ මායාමය යථාර්ථය ඇති කිරීම උදෙසා වැදගත් වේ. සිනමාවේ ශබ්දය උපයෝගී කරගනු ලබන්නේ තර්ජ ලෝකයේ ශබ්ද ඵලෙසම ලබාදීමට නොවේ. ඉන් ඔබ්බට රූපය ගමන් කරවීම සඳහාය.

සංගීතය ඉතා සුවිශේෂී කලා මාධ්‍යයකි. සිනමාවටද සංගීතයෙහි උපයෝගීතාව අතිශයින් වැදගත්වේ. සිනමා කෘතියක සමස්ත අර්ථය ප්‍රකට කිරීම උදෙසා සංගීතය මගින් ඉටුවනුයේ සුවිශේෂ කාර්යභාරයකි. නිහඬ සිනමා කෘතියක වුවද සංගීතයක් ඇත. එය ගොඩනැගෙනුයේ කැමරාව භාවිතය, ආලෝකය, සංස්කරණය ආදිය තුළින් ගොඩනැගෙන්නාවූ රිද්මය තුළිනි.

සිනමා සංගීතය පිළිබඳ අදහස සිනමාව තරමටම පැරණි සංකල්පයකි. මුල් යුගයේ සිනමාව නිශ්ශබ්ද සිනමාවක් විය. නමුත් මෙම යුගයේ පවා සිනමාව සංගීතය මගින් පිරිවහලක් ලබාගත් බව ඉතිහාස කරුණු පිරික්සීමේදී පෙනේ. සිනමා පටය දර්ශනය වන විට පසුබිමෙහි සංගීත කණ්ඩායමක් විසින් සංගීතය සපයන ලදී. පසුබිම් සංගීතය යන වචනය සිනමා සංගීතයට ව්‍යවහාර වන්නේ ඒ හේතුවෙනි. නමුත් වර්තමානය වන විට එය හුදෙක් පසුබිම් සංගීතයක් වශයෙන් නොව කාර්යසිද්ධ සංගීතයක් (Functional Music) බවට පත්ව තිබේ.

සිනමා කෘතියක ආධ්‍යානය ගොඩනැංවීම සඳහා යොදා ගනු ලබන්නේ චලන රූපයයි. රූපයෙහි හැඟීම් ප්‍රකාශනාත්මක ශක්‍යතාව හේතුවෙන් ඒ සඳහා අවශේෂ කරුණු යොදා ගැනීමට එතරම් අවශ්‍ය නොවේ. ආධ්‍යානය ගලායාම සුමට කිරීම සඳහාත් රූපකවල සබඳතාව ගොනු කිරීමටත් භාවාත්මක හැඟීම් උද්දීපනය කිරීම සඳහාත් සංගීතය යොදා ගනු ලැබේ.

සිනමාව ඇතුළු දෘෂ්‍යකලා මාධ්‍යයන්හි සංගීතය හැසිරෙන ආකාරය කොටස් තුනකට බෙදා දැක්විය හැකිය. එනම් රූපය මත , රූපයට පසුබිමින් හා රූප පරිසරාත්මක යනුවෙනි. මේ අතරින් වඩා වැදගත් වන්නේ රූපයට පසුබිමින් යොදනු ලබන සංගීතයයි. සිනමාවේදී හැඟීම් ප්‍රකාශනය කාර්යය උදෙසා අධ්‍යක්ෂවරයාට රූපය උපයෝගීකොට ගෙන යා හැකි උපරිම දුර සීමාවක් ඇත. එයින් ඉදිරියට ගමන් කිරීම සඳහා සංගීතය අවශ්‍ය වේ. කිසිදු හඬක් නොමැති අර්ථයෙන් තොර රූපරාමු පවා අර්ථයකින් ජීවගත කිරීමේ හැකියාවක් සංගීතය සතුව පවතියි. නමුත් සිනමාවේ ප්‍රකාශන මාධ්‍යය රූපය වන බැවින් රූපය ඉක්මවා යමින් සංගීතය භාවිතා නොකළ යුතුය. සංගීතය මගින් විත්‍රපටයක තාලය ස්ථානය පිළිබඳ හැඟීම් ඇති කරයි. එමෙන්ම රූපයෙන් පැවසිය නොහැකි අර්ථ ප්‍රකාශනය සඳහා සංගීතය මගින් ලබාගත හැක්කේ මනා පිටිවහලකි. සිනමාවෙහි සංඥාකාරකයක් ලෙසද සංගීතය ක්‍රියාකරනු ලබයි.

සිනමාවෙහි භාවිත සංගීතය පිළිබඳ විවිධ මතවාදයන් බොහෝ සංගීතඥයන් විසින් ඉදිරිපත් කරනු ලැබ ඇත. ඒ අතර රොජර් මැන්ඩෙල්, ආරොන් කොප්ලන්ඩ්, ප්‍රොකර්ව්, ප්‍රේමසිරි කේමදාස , රෝහණ වීරසිංහ , නවරත්න ගමගේ, ලක්ෂ්මන් ජෝසප් ද සේරම්, නදීක ගුරුගේ වැනි සංගීතඥයන් විසින් ඉදිරිපත් කරන ලද මතවාදයන් වැදගත් වේ. එම මතවාදයන් ඔස්සේ සිනමාරූපී සංගීතය පිළිබඳ කතිකාවත් ගොඩනැගී ඇත. නමුත් මේ පිළිබඳ සිදුකර ඇති ක්‍රමවත් පර්යේෂණයන් මෙන්ම ලියැවුණු පොත්පත් හා ලිපි ලේඛණද ඉතා අල්ප වේ.

මෙම උගුණතා පූරණය උදෙසා සිනමා රූප සංරචනයේ සාර්ථකත්වයෙහි ලා සංගීත භාවිතාව නැමති මාතෘකාව ඔස්සේ මෙම පර්යේෂණය සිදුකිරීමට අදහස් කළෙමි. ඒ සඳහා නිධානය, බොම්බේ, 'Baraka' හා 'Matrix revolution' යන සිනමා කෘති ඔස්සේ රූප සංවරනයෙහි සාර්ථකත්වයට සංගීතය උපයෝගී කොට ගැනීම කොතරම් දුරට සාර්ථක හෝ අසාර්ථක වුවා දැයි විමර්ශනය කරනු ලැබීය.

ලෙස්ටර් ජේම්ස් පීරිස් විසින් අධ්‍යක්ෂණය කරන ලද "නිධානය වික්‍රපටයෙහි සංගීත අධ්‍යක්ෂණය කරන ලද්දේ ප්‍රේමසිරි කේමදාස විසිනි. ශ්‍රී ලාංකේය සිනමා කෘති අතරින් ඉතා සාර්ථකව සංකේතාත්මකව සංගීතය භාවිතවූ වික්‍රපටයක් ලෙස විචාරකයන් විසින් සලකනු ලැබීම හේතුවෙන් මෙම වික්‍රපටය පර්යේෂණය සඳහා යොදාගන්නා ලදී.

බොම්බේ වික්‍රපටය ඒ. ආර්. රත්මාන් සංගීත අධ්‍යක්ෂණය කරන ලද වික්‍රපටයකි. මතිරත්නම් විසින් අධ්‍යක්ෂණ කරන ලද මෙය රත්මාන්ගේ සාර්ථකය සිනමාරූපී සංගීතය දක්නට ලැබෙන කෘතියක් ලෙස සැළකේ. එ බැවින් එයද මාගේ පර්යේෂණ සඳහා යොදා ගනිමි. වාකොවිස්කි සොහොයුරන්ගේ අධ්‍යක්ෂණයෙන් හා දොන් ඩේවිස්ගේ සංගීත අධ්‍යක්ෂණයෙන් නිර්මාණය වූ "Matrix revolution" වික්‍රපටය විද්‍යා ප්‍රබන්ධ (science Fiction) ශෝචනරයට අයත් සිනමා කෘතියක් අනර්ථයරූපී පිළිබිඹු කරන සුවිශේෂී රූපරාමු ඔස්සේ උපයෝගී කර ගන්නා ලදී.

වෘත්තාන්ත සිනමාවට සාපේක්ෂව වාර්තාමය වික්‍රපට කලාව වෙනස් ආරක් ගත් කලාවකි. වාර්තාමය වික්‍රපටවල සාමාන්‍යයෙන් සංගීතය භාවිතා කරනු ලබන්නේ රිද්මය පවත්වා ගැනීම පිණිසය. නමුත් වර්තමානයෙහි සංකේතාත්මක සංගීත භාවිතය වාර්තා

චිත්‍රපට කලාව තුළද දක්නට ලැබේ. එබැවින් රොන් ෆ්‍රයික්ගේ Baraka වාර්තා චිත්‍රපටද විශ්ලේෂණය සඳහා තෝරා ගන්නා ලදී.

මෙම පර්යේෂණය සඳහා අදාළ සිනමා කෘති නිරීක්ෂණයකොට අන්තර්ගත විශ්ලේෂණයට භාජනය කරන ලදී. එයට අමතරව සිනමා සංගීත අධ්‍යක්ෂවරුන් සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා මගින් දත්ත රැස්කරන ලදී.

මෙම පර්යේෂණය හුදෙක් නිබන්ධනයට පමණක් සීමා නොකොට එම දත්ත පදනම් කර ගනිමින් සිනමාවෙහි සංගීත භාවිතාව වඩා සාධනීය ප්‍රවේශයක් වෙත යොමු කරවීමට හැකි අයුරින් දායකවීම ප්‍රධාන අරමුණ අතර වේ.